

הערות בעניני הארבעת המינים - שיעור 581

I. נטילת הלולב והנענועים

(א) זמן נטילת לולב - קודם התפלה או קודם הלל (תרג"ז - ה) עיין במ"ב (ד) קצת מן המהדרים נוהגים לברך בסוכה קודם הליכה לבית הכנסת הוא עפ"י האר"י ז"ל שהובא במג"א (ג) וכ"כ המ"ב (תרג"ח - ל"ד) ודלא כהמחבר (תרג"ז - ה) דעיקר מצוותו בשעת הלל ועוד אמרינן תדיר ושאינו תדיר קודם וכן דעת האג"מ (ד - ט"ט) ושו"ת אז נדברו (ד - מ"ח) ויש חולקין דלא אמרינן תדיר אלא כשאפשר עכשיו לקיים שניהם משא"כ כאן התפלה צריכה ציבור ועוד הערה דטוב ליזהר שלא להפסיק בשיחה בין ברכת הלולב עד אחר הלל כי עיקר מצוותו בשעת ההלל כלשון השו"ע וכמו תקיעות דמיושב ותקיעות דמעומד ועיקר טעם לברך קודם הליכת בית הכנסת דזריזין מקדימין (פסקי תשובות תרג"ז - ג)

(ב) אופן הנענועים - עיין במ"ב (תרג"ח - ל"ז) שהיה נשאר עומד במקומו ופניו למזרח בכל הנענועים רק הפך ידיו נגד הרוחות ונגד מערב הרים את הלולב על כתפו מאחוריו (בשם מהרי"ל) אמנם מנהג המקובלים לסבב פניהם עם הלולב לכל צד ובסוף הלולב נגד החזה בכל הנענועים ובפרט נגד מערב

(ג) סדר הנענועים - להשו"ע (י) יקיף דרך ימין בנענועו דהיינו מזרח דרום מערב צפון ויעשו ג' הולכות וג' הבאות ונכון יכסכס בעלין ובשעת הבאה יקריבו הרבה אל גופו נגד החזה (מ"ב תרג"ח - מ"ז) והאר"י ז"ל כתב סדר אחר בתחילה דרום צפון ומזרח ומעלה ומטה ומערב ואין איסור אגודות אגודות דרכן גמליאל לא נענעו אלא כאנא...הרשיעא נא (פסקי תשובות תרג"ח - י"ג-י"ג) ויש חולקין (חיי אדם)

(ד) הנענועים לנשים - אין לעשות הנענועים בהולכה והבאה אלא מברכות נוטלות ומנענעות מעט ותו לא ועוד האשה לא תקבל ביום ראשון של חג אלא מבעלה דאם מאיש אחר מה שקנתה אשה קנה בעלה ויש בו חסרון בלכם אא"כ מקנה לה על מנת שאין לבעלה רשות בה (פסקי תשובות תרג"ז - ג)

II. חסרון הנראה רק אחר עיון והסתכלות או ע"י זכוכית מגדלת - לכאורה אינו פוסל אלא א"כ נראה לרוב אדם בהשקפה ראשונה וכלל הוא מה שענינו רואות הדיין יכול לדון וזכוכית מגדלת אינה משנה ההלכה לא לקולא ולא לחומרא (פסקי תשובות תרג"ח - י"ד)

III. יש איסור מוקצה על לולב ביו"ט לאחר קיום מצוותו (פסקי תשובות תרג"ז - ד) וכ"כ הירושלמי שהובא במג"א (סוף תרג"ח) וקשה משום דאין מוקצה לחצי שבת אמנם המג"א (ש"ח - ו) כתב להחמיר במוקצה מחמת חסרון כיס כלולב דיש מוקצה לחצי שבת והמקילין יש על מי שיסמכו (פסקי תשובות תרג"ז - ד)

IV. טלטול לולב ביום טוב ברה"ר לצורך נשים וקטנים אסור לדעת השאגת ארי' וכן לדעתו להוציא הלולב לצורך נענועי הלל מאחר שכבר יצא ידי חובתו מן התורה ורוב הפוסקים חולקין עליו וכן דעת האג"מ (ג - ט"ז)

V. אתרוג אינו מוקצה בשבת דראוי להריח בו (תרג"ח - ז) אבל דעת הגרשז"א שהובא בשש"כ (כ"ז - נ"ה) דבזמנינו אין דרך להריח בו ואסור משום מוקצה מחמת חסרון כיס בשבת

VI. אם צריך הבעל להקנות הלולב ביום ראשון - עיין במ"ב (תרי"ח - ח)
דאם האשה נתנה לולבו לאחר ביום ראשון אינו יוצא דאין לה רשות ליתן משלו ולכן צריך הבעל לתת לה הלולב במתנה על מנת להחזיר (בכורי יעקב תרי"ז - ה) אמנם דעת הערוך השלחן (תרי"ז - ג) דכיון שסומכין על שלחן בעל הבית אשתו ובניו בטלים לו ויש להתישב בדבר ולכאורה כן המנהג

VII. מוטב לברך על שלו אע"פ שאינם מהודרים כמו של חברו (מ"ב תרי"ח - ל"ט)

VIII. לקנות ד' מינים מקטן ומנערים הסמוכים על שלחן אביהם - אם הקטנים לוקחים ערבות ממקום הפקר לכתחלה אין לקנות מהם לצורך יום ראשון דאין הקנאתו אלא מדעת אביו ואינו מועיל מדין תורה וגם כן בבחורים גדולים הסמוכים על שלחן אביהם וקונים או לוקחים מן ההפקר אין לקנות מהם אא"כ קיבל רשות מאביהם ודעת המועדים וזמנים (ו - מ"ה)
דמותר דבמציאה בעקראי שייך לאביו אבל מעשה ידיו לבנו אמנם אם הקטן אינו אלא שליח להגדול בהמכירה ודאי אין חשש בדבר ואם הקטן קנה בעצמו או קיבל במתנה אסור

IX. יוסיף עליו מים על הלולב ביום טוב אם צריך אבל לא תחליף ואם תוסיף מים יותר ממחצה הרי זה בגדר החלפה ואסורה ביו"ט (ערוך השלחן תרי"ז - ז) ואם שכחה להכניס למים כבר מעיו"ט אפשר להכניס לכתחלה למים ביו"ט אם המים הוזמנו לכך כבר מעיו"ט דליכא טעמא דטירחא (פסקי תשובות תרי"ז - ו)

X. נראה שיש לקשור הטבעות סביב הסלסלה תוך שיעור ג' טפחים של ההדסים והערבות (פסקי תשובות תרי"ח - 14)

XI. דעת החתם סופר והבכורי יעקב (תרי"ח - ז - ח) שאיגוד צריך להיות ע"י קשר על גבי קשר דוקא באופן שאסור בשבת אך רבים נוהגים לאגוד רק ע"י טבעות ובלי קשרים ויש להם על מי לסמוך כי כן נהג הפמ"ג (תרי"ז ח"ב - ח) וכ"כ הערוך השלחן (ז)

XII. מדברי הזוהר הקדוש היה נוהג האר"י ז"ל כשהיה קונה איזה מצוה היה משלם בממונו ולא קבלו במתנה (כף חיים תי"ד - ט) ולכן יש ענין לשלם להד' מינים ולא לקבלו במתנה

XIII. ליתן לקטן לולב ביום ראשון לברך עליו - עיין בשו"ע (תרי"ח - ו) דלא יתנו קודם שיצא בו מפני שהקטן קונה ואינו מקנה לאחרים וה"ה לדידן דעושין שני ימים והקטן שהוא רק כבן ששה מותר דאינו קונה ואפילו נתן לו במתנה ע"מ להחזיר ג"כ לא יצא אח"כ דחזרתו אינו חזרה דהא קי"ל דכל תנאי שא"א להתקיים בסופו והתנה עליו בתחלתו דתנאי בטל ונמצא שהקטן קנאו אע"פ שלא יכול להחזירו (בה"ל תרי"ח - ד"ה אינו מוחזר) ויש אומרים במצוה של חינוך מתקיים גם בשאול דמצות חינוך הוא רק על עצם המצוה ולא על פרטי המצוה (שער הציון ל"ו) אמנם דעת המג"א (ח) ועוד פוסקים שאין האב יוצא ידי מצות חינוך בזה ועוד אם הקטן מברך על לולב זה הוי ברכה לבטלה (חיי אדם ק"ז - י"ח) וכ"כ האג"מ (ג - ה) שצריך לקנות להקטן לולב שלו ויש אומרים שיתן הלולב לקטן בתנאי דאם היום יו"ט ולמחר חול הרי הוא לך במתנה ואם לאו אינה מתנה וזה תנאי כפול והן קודם ללאו ותנאי קודם למעשה ואז לכאורה יוצא חובתו ממ"נ (פסקי תשובות 34) ויש אומרים שאינו מועיל היום ואבאר

תג שמח

נפסם לעלו נשמות אבי אורי ר' אליעזר ליפא בר' יעקב ארזבי ע"ה לאי אורתי באשה חל בר' גרשון חנוך העניק הכפן ע"ה